

Halász Péter

A tervezői gondolat és a prezentáció egységes megjelenítése különböző eszközökkel

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:
Kreatív szakmai tervezés

A követelménymodul száma: 0982-06 A tartalomazonosító száma és célcsoportja: SzT-010-50

A TERVEZŐI GONDOLAT ÉS A PREZENTÁCIÓ EGYSÉGES MEGJELENÍTÉSE KÜLÖNBÖZŐ ESZKÖZÖKKEL

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Tervezési feladat egy adott probléma megoldására:

Egy korábbi megrendelőnk azzal a kéréssel keres meg bennünket. Szeretné, hogy segítsünk a cégének a megjelenéséhez kiválasztani egy megfelelő jelképet, színhangulatot, amely síkban és térben való megjelenés esetén egyaránt működik.

A tervezéshez fontos meghatároznunk, hogy milyen irányból közelítjük meg a problémát.

A megoldáshoz szükséges, hogy olyan kultúrájú minta és formavilágot válasszunk, amely egyszerű eszközökkel is kivitelezhető, kifejezze az adott cég jellegzetességeit utaljon, a főbb tevékenységére legyen, ebben a kérdésben a választás ránk bízta a megrendelő.

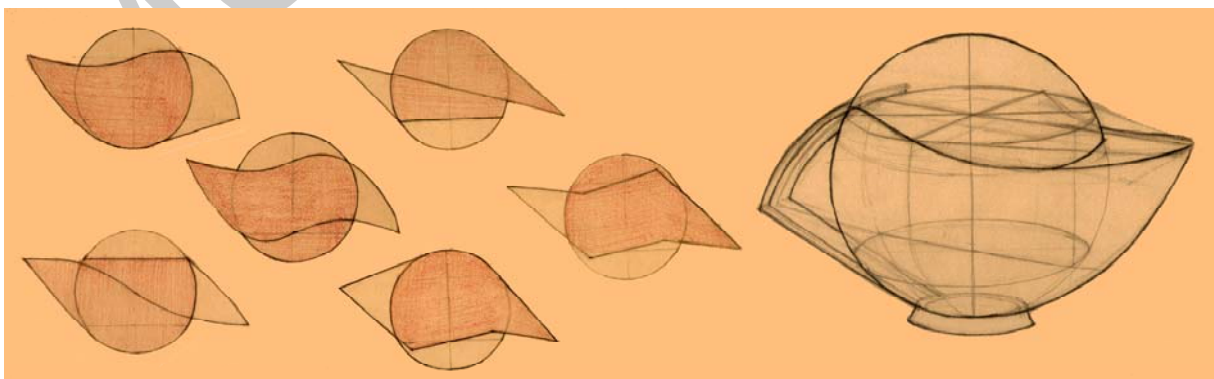
Mivel több versenytársunk van, több szakembert bíztak meg a feladattal a megrendelő szeretné látni egy prezentáció formájában is, hogy eldönthesse melyik a legkedvezőbb megoldás a számára, hogy a későbbiben megrendelést adjon nekünk akár a teljes céges arculat elkészítésére is. A tervezési folyamat elején, a régi világból ránk maradt papír és ceruza eszköztár tartalmaz valami pluszt, amitől könnyebben és ügyesebben felskiccelhetjük a később digitálisan megvalósítandó ötleteinket. Mivel maga a prezentáció manapság általában számítógépen készül, később úgyis elegendő időt töltünk a képernyőre meredve. Azt hihetnénk, hogy ez pusztán időpocsékolás: miért ne rögtön prezentációs programban készítsük el az ábrákat, hogy ne kelljen kétszer megcsinálnunk ugyanazt? Az üzleti élet szereplői gyakran úgy tekintenek a dizájnról, mint valami lényegyet nem érintő felszíni jelenségre, ami jó, ha szép, de az üzenet célba jutását nem befolyásolja. Csakhogy ez a díszítés definíciója, nem a dizájn: a díszítés néha szép, néha ízléstelen, de mindig látható és észrevehető. A jó dizájn azonban olyan, akár az elegáns smink: annyira természetes és magától értetődő, hogy a szemlélő vagy felhasználó tudatosan észre sem veszi. Gondoljunk egy jó könyv vagy a jól meg tervezett repülőtéren jelzések dizájnjára: tudatosan bennünk mindaz, amit a jelzés közölni akar, de nem figyelünk fel az alkalmazott színekre, betűtípusra vagy a koncepcióra.

A dizájn a tervezés eleje, és nem a vége: semmiképp sem végezhetjük utólagosan. Ha diákat használunk a bemutató során, a vizuális elemek tervezését már akkor el kell kezdenünk, amikor számítógépünket még csak be sem kapcsoltuk. A megfelelő dizájnhoz még a felkészülési fázisban nyugodtan, aprólékosan végig kell gondolnunk, hogy mit akarunk elmondani, mi a célunk, mik a legfontosabb üzeneteink, illetve hogy kik lesznek a hallgatóink. Csak ezután ültethetjük át ötleteinket, a tartalmat vizuális, digitális formába is.

Sokan már a prezentációkészítés legelején használnak valamely szoftvert, és persze ezt maguk a szoftverkészítők is bátorítják. Azonban most, a kezdetekkor még legyünk régmódiaik, hagyjuk digitális eszközöket későbbre. Jobb, ha a prezentáció készítésének kezdeti szakaszában olyan távol kerülünk a számítógéptől, amennyire csak lehetséges. Alapvető hiba, hogy az emberek java része a monitorra meredve gondolja végig készülő előadása tartalmát és formáját. Mielőtt belevágnánk a prezentáció készítésébe, az összképet kell látnunk, és meg kell határoznunk a kulcsüzeneteinket is. Ez szinte lehetetlen nyugodt, koncentrált elmeállapot nélkül, amit a számítógép előtt ülve aligha fogunk elérni.

Egy tervezői gondolat megjelenítése papír és toll segítségével:

Használjunk elsősorban papírt és tollat az egyszemélyes ötletbörzék során, listák és vázlatok jegyzeteléséhez. Használhatnánk számítógépet is, de a kezünkbe tartott toll közelebbi, természetesebb összeköttetésben áll a jobb agyféltekénkkel, ezért ütemesebb, szabadabb, folyást enged az ötletek kialakulásának és lejegyzésének. Sokkal hatékonyabban vizualizálhatjuk ötleteinket, ha papírral és ceruzával dolgozunk, mint ha billentyűzet előtt ülnénk. Az ötleteinket felvázolhatjuk akár egy nagy, fehér irodai táblára is. Ezzel a módszerrel, szabadabbnak érezhetjük magunkat, ha a gondolatainkat széles felületen ábrázoljuk: könnyedén áttekinthetjük, hol tartunk a tervezés folyamatában, és jól átláthatjuk, hogy az egyes elemek hogy mutatnak majd a prezentáció során. A tábla másik nagy előnye, hogy kiscsoportos munka esetén is kitűnően használható fogalmak és viszonyrendszerek ábrázolására. Felskicceljük a főbb pontokat, vázoljuk a struktúrát és a külalakot, és máris hozzárendelhetem akár a csak később létrehozandó prezentáció vizuális formájának elemeit.

1. ábra. Formatervek a miskolci Gábor Áron "Művészeti Iskola" Szakközépiskola archívumából

1. A kreatív gondolkodás fejlesztése

[illegible]

2. ábra. Fülöp Viktor Európa Unió Képregény pályázata Gábor Áron "Művészeti Iskola"
Szakközépiskola, Miskolc

A képregényekkel való foglalkozás a tanórákon kulcsfontosságú lehet a prezentációk megértése szempontjából, és továbbá arra is, hogy a vizuális világuk nem túl bonyolult. A japán képregények világának elemzésekor megfigyelhetjük, hogy az „egyszerű grafika nem szükségképpen jár együtt egyszerű történettel”. Japánon kívül divat lenézni a képregényt egyszerű formái, lényegre törő üzenete és sallangmentessége miatt. Sokan úgy vélik, hogy a képregény csak a gyerekeknek vagy a lusta, felszínes embereknek való, hiszen komplex történet ilyen egyszerű eszközökkel nyilván nem ábrázolható, vagyis híján van mindennemű mélységnek és intelligenciának.

2. Szabadkézi tervvázlatok készítése

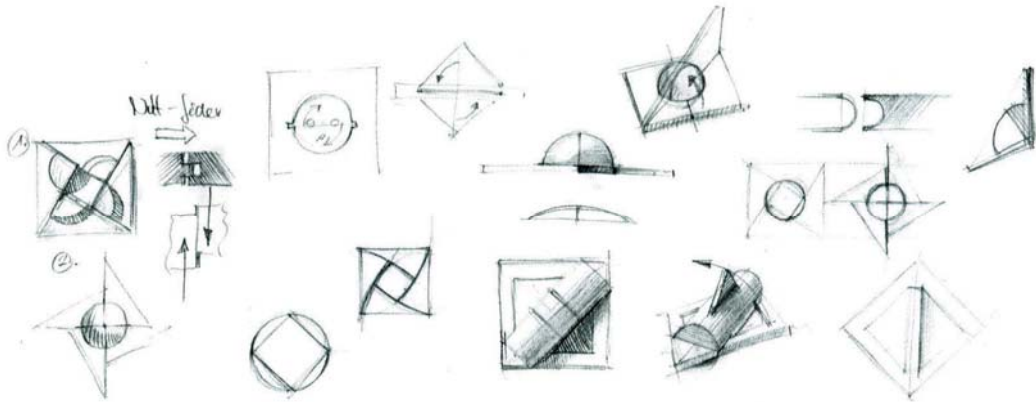
Magyarázó szabadkézi rajzot vagy folyamatábrát is készíthetünk. Az írásbeliség terjedése bizonyos mértékig háttérbe szorította a képi gondolkodást. Míg írni többé-kevésbé mindenki meg tanul, addig a képi közlés a legtöbb embernek nehezebbre esik. Pedig számtalan olyan helyzet adódik, amikor egy egyszerű magyarázó rajz a szóbeli vagy írásos közlésnél sokkal hatásosabban, gyorsabban és érthetőbben képes közvetíteni az üzenetet.

Megfigyelhető, hogy míg iskolás kor előtt a legtöbb gyereknek természetes kifejezőeszköze a rajz, addig az iskolában, az írás-olvasás tanulásával ez a készség egyre gyengül. Pedig a rajz nem csupán a művészi kifejezés eszköze: a magyarázó rajzoknak a mindennapi életben is fontos szerepük lehet. A képi gondolkodás, közlés, kifejezés erősítésében az iskolák által általában nem túl sokra becsült reklámok, képregények és az építő, kirakó játékok folyamatábrái teszik a legtöbbet.

3. A tárgyak tervezése, avagy a vizuális formák rendszere

„A formának elsőbbsége van a jelentéssel szemben, hiszen a strukturális formákat a jelentéstől függetlenül is érzékeljük.” Létezik a formák öntörvényű rendszere, amely képes kapcsolatot teremteni a való világgal. A formáltság a design legfőbb alkotóközege. A tervező számára a forma az anyagi világ és a transzcendens, önmagán túlmutató jelentése közötti közvetítő, látható közeget jelenti. Az alkotó munkának mindig formával és struktúrával van dolga. A strukturáltság mindig tagoltságot jelent, a tagolás ad aromát az anyagnak, a tagoló művelet az anyag megformálása. A tagoltság teljetelezi a rész-egész, az azonosság és különbözőség-hasonlóság fogalmának értelmezését. A forma legfőbb mozzanata a kompozíció, az elrendezés, a részek egymáshoz és az egészhez való viszonya. A modernizmus fedezte fel a művészetek nyelvi rendszereit a festészetben, a zenében, az építészetben. A modern design történetében a vizuális formák rendszereinek vizsgálatára irányuló első törekvés a Bauhaus oktatási programjának kialakításakor történt.

A kör, a háromszög és a négyzet – mint a három geometrikus alapforma – vált az új tervezési filozófia vizuális kifejezőjévé. A modern képzőművészet konstruktív ága alakította meg a formanyelvét, grammatikáját. Johannes Itten és Paul Klee vázlatkönyve rögzítette a legfontosabb vizuális törvényszerűségeket. A Bauhaus alapformái mellé a 20. század közepétől megjelentek a redukált funkcionális formák, a funkciók archetípusainak ősfarmái.

3. ábra. Formatan rajz Kör, Háromszög és Négyzet alapján

A posztmodern emelte vissza a történelmi stílusok máig ismert alapformáit az építészeti és tárgyi formarendbe, mintegy rehabilitálva azt. Aldo Rossi építészeti tipológiának nevezte azt az általa összeállított archetipikus formanyelvi készletet, amelyben a történelmi építészet alapvetően geometriai formarendjét olyan ősfarmákkal bővítette ki, mint például a kapu. Philippe Starck a vödör és a szeg formáit használta fel a Duravit 200 nevű szanitercsalád formatervéhez. Az évszázadok alatt kialakult vödör – mint tárolóeszköz – minden civilizációban szinte azonos formában létező, mindenki által ismert forma. A vödör és a szeg a „no name” design, az „ismeretlen tervező” jelképeként is felfogható forma. Az amerikai EMECO gyár számára tervezett székeinek formája pedig már alig tér el a 20. század első évtizedeiben megjelent irodaszékek formájától. Számára ez a szék alapstruktúráját megjelenítő forma designikonként működik. A Funkciónak megfelelő formájú, tökéletes szék előfordul, hogy szemétdombra kerül az újítás mindent elsodró lendületében, Starck számára viszont ez megmentendő és újraéleszthető érték volt.

4. ábra. A Kávéfőző formája a Kancsó Ősformájára vezethető vissza

A futurizmus kulcsszavai a technikai haladás, mozgás, dinamizmus. A futurizmus a modern élet dinamikáját, lendületét a formák metsződésével, pozitív-negatív kapcsolataival, elmetszett és eltolt formasíkjával fejezi ki. A futuristák a mozgás érzékeltetésére úgy törekedtek, hogy az időben egymás után következő mozgásfázisokat montázszerűen vagy síkban, illetve térben való kismértékű eltolással ábrázolták, így sűrítve a különböző időpillanatok egységes tömeggé. A ritmikusan, kis különbséggel ismétlődő, egymást átható sík- és térbeli formák fényhatásával a mozgás új dimenzióit nyitották meg a művészetben. A kubizmusból eredeztetett formarend sajátos ősfomaként száz év elteltével alkalmassá vált egy tradicionális márka arculatának megújítására.

5. ábra. Formaátmenetek

4. Prezentáció készítése

Manapság a prezentációk készítéséhez a Power Point programot legelterjedtebben (beszámolók, előadások) segédeszközeként alkalmazzák, de lehetőség van más sokkal több vizuális megoldást nyújtó program használatra is. A számítástechnika segítségével tehát, egy diavetítéshez hasonlítható illusztrációt készíthetünk a prezentációhoz. A diákon képek, grafikonok és szövegek (objektumok) egyaránt megjeleníthetők, valamint hanghatásokat, zenét is rendelhetünk a diákhoz. Ha a számítógépünk alkalmas hangrögzítésre is, akkor a kísérőszöveget a prezentációhoz akár előre is rögzíthetjük.

5. A jelentés bővülése az egyszerűsítésen át

A zen művészet arra tanít, hogy a valódi szépséghez és a termékeny gondolatokhoz az egyszerűsítésen át vezet az út. A zen filozófia ugyan nem nevezi néven a „jelentés bővülése az egyszerűsítésen át” elvét, de a művészetekben bőséggel alkalmazza. Jellegzetes példája ennek a 800 éves múltra visszatekintő festészeti iskola, a wabi-sabi elvein alapuló, úgynevezett „egyetlen sarok”. Ezek a festmények igen egyszerűek, és hatalmas üres felületeket tartalmaznak. A képek kedvelt témája a végtelen óceán az üres ég alatt; csak a festmény sarkában hánykolódik egyetlen alig észrevehető, apró ladik. A csónak kicsiny mérete és az, hogy a kép szélére van vetve, a szemlélőben az óceán végtelenségének érzetét erősíti föl. Ezáltal a képet lesőt is ugyanaz a végtelen nyugalom és béke járja át, mint amit a halász érezhet abban a kis csónakban. Bár a festmény szinte üres, óriási hatással van a nézőre.

6. ábra. A japánkert egyszerűsége

Kanso, Shizen, Shibumi

Bár a zen szellemétől távol áll az alkotások feletti ítélezés, a „jó” és a „rossz” meghatározása, a zen esztétika néhány alapfogalma segítségünkre lehet a hatásos és egyszerű diaképek megtervezésében. A következőkben ezeket a fogalmakat tekintjük át.

Kanso (egyszerűség)

A zen esztétika kulcsdoktrínája a kanso, azaz az egyszerűség. A kanso értelmében a szépséget és vizuális eleganciát visszafogottsággal és önmérséklettel érhetjük el. Az ismert japán formatervező és építész, Koichi Kawana definíciója szerint „az egyszerűség a maximális hatás elérését jelenti minimális eszközökkel”. Tegyük fel a kérdést: úgy érezzük, hogy a diaképeinkkel a lehető legkevesebb grafika segítségével sikerült a legjobb hatást elérnünk? Ha összevetjük Jobs és Gates diáit, melyik tartja tiszteletben a kanso elvét?

Shizen (természetesség)

Kawana szerint a Shizen, vagyis természetesség eszménye „megóv a túlzott díszítéstől és finomkodástól”. A Shizen szerint az igazi szépség a visszafogottságban rejlik. Gondoljunk a művészetekre: a jó jazzmuzsikus nem játssza túl a szólamát, figyel a társaira, és megkeresi a helyét a zenében. A grafikus tervezés terén a visszafogottság annyit tesz, hogy a megalkotója – a közönség igényeinek figyelembevételével – csak az üzenet célba juttatásához szükséges elemeket használja fel. Míg a visszafogottság nehéz, a túlbonyolítás könnyebb, ezért gyakoribb is. A zen esztétika egyik kulcsa az összkép szuggesztivitása. Kawana így beszél a hagyományos japán kertépítésről: „A japán vélekedés szerint a túlzott díszítés annyit jelent, mint szem elől veszíteni a szemlélő érdekeit. A tervezőnek igazodnia kell a miegakure (a perspektívák irányításának technikája) elvéhez:

Shibumi (elegancia)

A shibumi, azaz elegancia elvét az élet számos területén alkalmazhatjuk. A vizuális kommunikáció és a grafikai tervezés terén a shibumi egyszerűséget, precizitást és kifinomultságot jelent. James és Sandra Crowle a Wabi-Sabi Style (Wabi-sabi stílus, Gibbs Smith Publishers) című kötetében így ír a japánok szépség iránt érzett csodálatáról: „Japán fogalmak szerint a túldíszítettség és az élénk színek használata az ízléstelenség legalantasabb foka... A túlzás sem gondolkodást, sem kreativitást nem igényel. A valódi ízlés túllép a cirkalmas díszítésen, a bántó színeken, és eljut az egyszerű kifinomultsághoz, a shibumi szépségéhez, amit tudatos önmérséklet jellemez. Ez a "kevesebb több" eszményéből fakad. Kevesebb szín – kifinomultabb és elegánsabb színhasználat, több harmónia...” A prezentációk világában sem kell élnünk valamely vizuális vagy verbális szájbarágással. Felesleges minden részletet a hallgatóság fejébe vernünk. Ideális esetben a kimondott szó és a vetített képek kombinációja olyan hatással van a hallgatókra és képzelőerejükre, hogy az így felébresztett gondolatok messze túlmutatnak a hagyományos PowerPoint-diaképeken, amelyek emlékezete tisztavirág-életű.

Összefoglalva és kibővítve az e fejezetben elmondott gondolatokat, a zen esztétika alapértékei többek közt a következők:

1. Egyszerűség
2. Kifinomultság • Elegancia
3. Sugalmazás (aprólékos magyarázás vagy túlságos világosság helyett) • Természetesség (mesterséges vagy erőltetett dolgok helyett)
4. Üres tér (másként negatív tér) • Csendesség, nyugalom
5. A lényegtelen elhagyása

Ezeket az elveket diatervezés, weblapkészítés és bármilyen más feladat elvégzésekor alkalmazhatjuk.

Végezetül leszögezhetjük, hogy természetesen használhatunk digitális technológiát a prezentációk vizuális elemeinek megalkotására és megjelenítésére. Csakhogy az előadás és a hallgatósággal való kapcsolatépítés – a meggyőzés, elfogadtatás, informálás – művészete nagyon is analóg. Ezért teljesen természetes, hogy az előkészítés és tisztázás szakaszában analóg módon gondoljuk végig prezentációnk tartalmát, feladatát és célját. Mindezekhez fontos még hozzátenni azt is, hogy a művészeti pedagógusok számára dilemmát okozhat az, hogy a hagyományok tanítása ellentétes a kreativitásra neveléssel. Ez az ellentmondás azonban csak látszólagos, hiszen még a legavantgárdabb alkotások is a hagyomány talaján születnek, a konvenciók ismerete nélkül nem is jönnének létre. Az invenció, a lelemény, az új létrehozásának feltétele az ismeret. A kettő egyenesen arányos – az ismeretek növekedésével növekszik az esélye az invenciónak is. Észre kell, azonban vegyünk azt is, hogy egyes pedagógusokat a jelennel való elégedetlenség készteti a hagyományokban való elmélyedésre. Az elégedetlenség – és tehetetlenség érzése – gyakran idéz elő elvágódást múltba, más kultúrákba, távoli helyekre. Ez ugyan érthető, de pedagógiaiilag rendkívül káros, romboló hatású; saját korától idegeníti el a gyerekeket, ahelyett hogy jobbításra, alkotásra ösztönözne. De hasonló hatású a műanyagok, a technikai médiumok (általában a technika) egyoldalú, negatív beállítása, a kortárs művészet – jobb esetben – „elhallgatása” is.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat

A kitűzött tervezési feladathoz kapcsolódóan, gyűjtsünk, információt szakkönyvekből és egyéb szakfolyóiratokból! Gondoljunk itt elsősorban a témára vonatkozó bizonyos háttér információkra, és a tervezést „inspiráló” képekre, tárgyakra, szövegekre. Ha a könyvtárban egy kérdésünkre megfelelő választ találunk, azt mindenképp jegyezzük le. Ez azért fontos, mert ha később is szükségünk lesz arra az információra, akkor könnyen megtaláljuk. Ha lejegyezzük, hol találtuk meg az információt, akkor bármikor megtalálhatjuk újra a választ, és nem kell sok könyvet átlapozni újra és újra.

Feljegyzések a könyvben

Mint olvasó tehát kapcsolatba kerül a szerzővel. Beszélget, vitatkozik vele gondolatban, kritizálja, sőt tovább is gondolhatja állításait. Óhatatlan, hogy ilyenkor az ember megkívánja aláhúzni, kijelölni a szóban forgó részeket; írásban is rögzíteni a csendes vita eredményét és továbbvivő ötleteit. Saját könyvedben megteheted, hogy a lap szélén vagy alján, a hátsó borító üres előzéklapjain puha ceruzával jegyzeteket, kis emlékeztetőket készítesz, könyvtári könyvekben viszont tilos! A könyvtári könyv köztulajdon, rajtad kívül még sokan olvassák.

Tanács:

Amikor elkezded olvasni egy könyvet, tegyél bele egy hosszú, üres papírcsíkot, ún. „kutyafület”. Ha ez kéznél van olvasás közben, ráírhatod gondolataidat, kérdéseidet, a megfelelő oldalszámokat, melyekre még szükséged lehet. gy bármikor visszakeresheted a neked tetsző gondolatokat.

Olvasónapló:

Az olvasmányaidról szóló feljegyzéseket össze is gyűjtheted, ha folyamatosan egyetlen füzetet, jegyzetömböt vezetsz róluk. Több hónapra, több évre is visszatekinthetsz majd ebben nem csak olvasmányaidra, hanem az általuk felkeltett gondolataidra, problémáidra is. Hasznos legalább egy rövid emlékeztetőt írni minden egyes könyvről, amit olvastál.

A szerző, a cím, esetleg a kiadás évszámának rögzítése egyetlen sorban elfér. Ezt követheti egy rövid tatalmi leírás, esetleg a szereplők felsorakoztatása, egy-egy érdekes helyzet, kaland leírása, lerajzolása. Egy-egy szép gondolatot, idézetet akár szó szerint jegyezz, ki a könyvből.

2. feladat

A feladathoz kapcsolódóan, gyűjtsünk, információt az Interneten keresztül! Kereső szerverek szolgáltatásait felhasználva, keresőgépek segítségével.

Az adatbázisaikban tárolt információkat (elsősorban a weboldalak címeit, kulcsszavait, leírásait indexelik és egy keresés elindításakor ezeket az indexelt állományokat, nézik végig. A keresőgép csak saját helyi adatbázisában keres. A keresőgép többféle programot működtet egyszerre. A legnagyobb keresőkhöz naponta több tízezer regisztráció (oldal-felvételi kérelem) érkezik. A regisztrálandó oldalak meglétét egy program ellenőrzi, és elkezd az oldal adatainak letöltését saját szerverére. A különböző keresőgépek különböző típusú adatokat töltenek le. Általában mindannyian letöltik az oldal címét, valamint az úgynevezett metatagekben lévő információkkal (kulcsszavak, leírás, besorolás). Ugyancsak letöltik az oldal szövegét, vagy legalábbis annak nagy részét. Egyes keresőgépeken egy másik program is működik, ez megadott időközönként végighalad a regisztrált weboldalakon, ellenőrzi meglétét, és az oldalakon lévő további hivatkozásokat összeveti a saját adatbázisával. Ha olyan weboldalra talál hivatkozást, amelyik még nincs regisztrálva, azt is regisztrálja. Alapvetően kétféle keresési módszerrel próbálkozhat a felhasználó, katalógus-rendszerű kereséssel és szókereséssel:

Katalógus-rendszerű keresés esetén linkek (hivatkozások) segítségével juthat el a felhasználó a keresett témájú weboldalakhoz, mégpedig úgy, hogy egyre szűkíti a fogalmakat, amíg el nem jut a megfelelő helyre. Először a legáltalánosabb témafelbontással találkozik (sport, szórakozás, hírek, kultúra...), ahonnan kiválaszthatja az őt érdeklő témacsoportot (pl. kultúra). A linkre kattintva a következő oldalon már csak a kiválasztott téma alcsoportjait találja (film, színház, zene, irodalom...). A link-vándorlás végén már valós weboldalakhoz vezetnek linkek, vagy vegyesen szerepelnek a valós weboldalak és a további al-témakörök linkjei.

Szókeresés esetén egy rubrikába kell beírni azokat a szavakat, amiket tartalmazhat egy olyan weboldal, mint amire kíváncsi a felhasználó. Lehet egyetlen szót is megadni a keresésnél, de minél pontosabban határozza meg a keresési feltételeket, annál pontosabb és kevesebb eredményt kap. Fontos a keresési eredmények számának csökkentése, mivel a legtöbb keresés eredményeképpen sok ezer, adott esetben akár több százezer linket is ajánlhat a keresőgép. A keresést a rubrika melletti startgombbal lehet elindítani a szóbeírás után.

FTP keresők: Az FTP keresők a kereső szerverek alapján működnek, de a paraméterek kulcsszavak helyett FTP szervereket keresnek. A kereső szerver az FTP szerver információs adatbázisba vételekor tárolja, hogy a cím FTP cím-e.

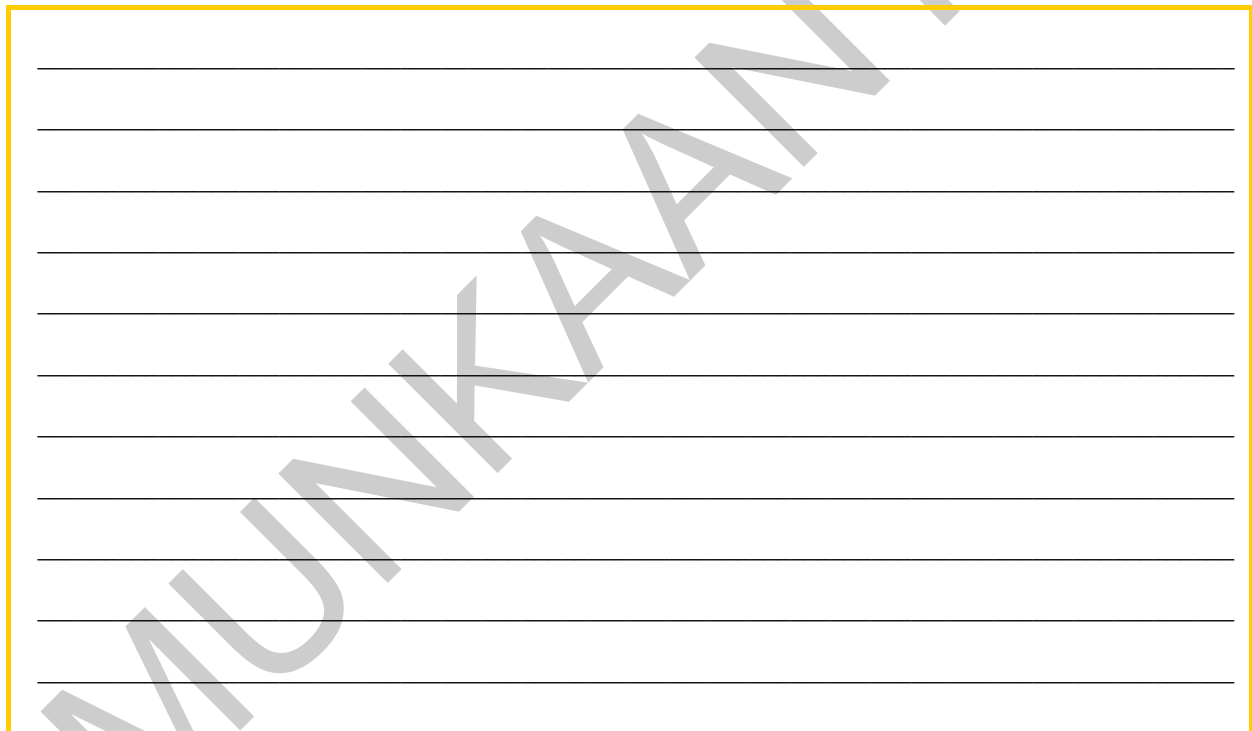
A szakmai gyűjtés folyamán, ha ráakadsz valamilyen eltérő formai vagy technikai megoldásra, szokatlan ötletre, akkor próbáld ki gondolatban, terv, modell és kivitelezett tárgy formájában. Színekkel, formai megoldásokkal, koncepció részletek meghatározásával tudod pontosítani a tervezési ötleteidet, megoldásaidat. Az újabb megoldások keresésével, a különböző variációk összehasonlításával tudod ezt elérni, amennyiben erre a tervezési feladat teret ad.

3. feladat

Ha már megtaláltuk a jelképünket, alakítsuk át, hogyan funkcionálna tárgyként, ajándékként? Gondoljuk át a tervezéshez szükséges háttér információkat, ismereteket, az elkészítés során alkalmazott technikákat, technológiákat, technikai fogásokat, de leginkább a feladatmegoldás lépéseit próbáljuk magunkba tudatosítani. A tervezési feladat csak akkor hatékony, ha a tárgy egy jól elképzelhető (fiktív vagy konkrét) szituációra (pontosan meghatározott probléma megoldására) készül.

A készítendő tárgy funkcióját tisztázzuk: kinek/kiknek a részére készül a tárgy, milyen alkalomból, és ha több funkciója van, akkor ezeknek mi a fontossági sorrendje. A legalkalmasabb megoldás kiválasztása: annak meghatározása, hogy a tervek közül melyek tűnnek megvalósításra a legalkalmasabbnak (a kitűzött céloknak és egyúttal a gazdaságosság követelményének is a legjobban megfelel), és ezek közül melyik megvalósításának van reális esélye (ez nyilván függ a rendelkezésre álló anyagi eszközöktől, technikától, időtől és képességektől is).

1. Makettek vagy működő modellek készítése. Kísérletek (anyagokkal, technológiákkal).
2. A végleges méretek, anyagok; az előállítás technológiájának meghatározása.
3. A kivitelezés menetének meghatározása (anyagok, eszközök beszerzése, elkészítés stb.) és ütemezése.
4. Kivitelezés.
5. Kipróbálás.
6. Javítások, fejlesztések.
7. A dokumentáció elkészítése, a munka értékelése.

A TERVEZŐI GONDOLAT ÉS A PREZENTÁCIÓ EGYSÉGES MEGJELENÍTÉSE KÜLÖNBÖZŐ ESZKÖZÖKKEL

Természetesen nem mindig van szükség minden fázisra, és nem feltétlenül ebben a sorrendben. Vannak azonban olyan mozzanatok, amelyek soha nem hagyhatók el. A megoldáshoz egy mátrix készítésével lássunk hozzá! A legfontosabb kifejezéseket, amelyek eszünkbe jutnak, jegyezzük és rajzoljuk le!

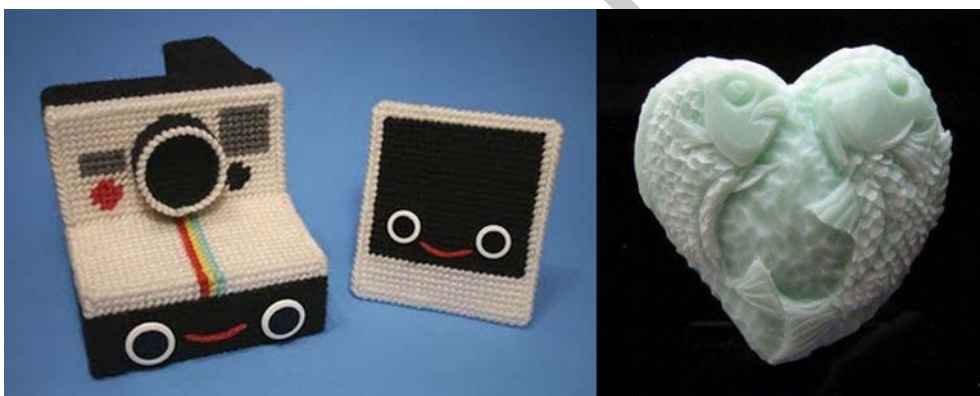
MUNKANYAG

Megoldások

1. feladat megoldása

A könyvek legfontosabb adatait a címoldal tartalmazza. Ezekre az adatokra lesz szükségünk a forrás megjelölésénél. A könyv adatainak jelölése. Ha egy kiadvány egy művet tartalmaz: Szerző neve: Mű címe. Alcíme. Kiadás helye, kiadó neve, kiadás éve Ha a könyvnek háromnál több szerzője van: Mű címe (ha van: szerkesztő, összeállító). Kiadás helye, kiadó neve, kiadás éve Ha könyvnek csak bizonyos fejezeteit használtad, akkor a kiadás éve után tüntesd fel a felhasznált oldalak számát! Például: p. 23–27. A "p" a latin pagina = oldal szó rövidítése. Pl.: Szabolcsi Miklós: Világirodalom a 20. században. Főbb áramlatok. Bp., Gondolat, 1987. Ha több szerző műveit tartalmazó tanulmánykötetet használtunk: A részfejezet írójának a neve: A részfejezet címe = (azt is írhatod: In:) A könyv főcíme. Kiadás helye, kiadó neve, kiadás éve. Pl.: Galsai Pongrácz: Pilinszky éjszakái = Beszélő házak és tájak. A magyar irodalom emlékhelyei. Budapest, Officina Nova, 1989. p. 678–684. Az = jel helyett a latin –ban, –ben jelentésű In: jelölés is állhat.

2. feladat

7. ábra. Példák a szokatlan megoldásokra, fent Nicole Gastonguay által készített gyönggyel kirakott technikai szerkezetei és egy szappanszobor

8. ábra. Az MKE intermédia szakos hallgatóinak munkája és Orosz Csaba papírruhája

3. feladat

Tegyük fel, hogy a cég fénymásolókat árusít, próbáljuk megkeresni azokat a fogalmakat, amelyek a legjellemzőbb tulajdonságait fejezi ki. Amikor leírjuk az adott kifejezést, képzeljük is el, hogy találó-e az adott fogalomra! Tehát válasszunk, olyanokat, amelyek vizuálisan megragadhatóak, akár egy jelképként használva "működnének" mint forma, síkban és térben egyaránt! **Érdekes jellegzetes formájú elemeket kiválasztani! És lehetőleg ne közhelyes, elcsépeelt hétköznapi fogalmakat takaró formai elemek legyenek ezek!** A megoldás megtalálásához segítségünkre lehet, ha egy már egy meglévő emblémából indulunk ki. Vegyük például a Minolta cég emblémáját. A tervező abból indult ki, hogy a kör a legősibb alapjelek egyike. A legkorábbi időktől kezdve a Napot szimbolizálja. A gyerekek egyik első firkája is a napocska. A kör az egyiptomiaknál a Nap, az ereje teljében levő, delelő fény-adó hieroglifája. Keleten a kör a WU-KI, a Világegység, az osztatlan Univerzum, a teljesség jelképe. A vállalkozások emblémái között a körforma, a legelterjedtebb alapforma. A Minolta cég fénymásoló gépekkel foglalkozik. A Nap és a fénymásolás analógiája nyilvánvaló. A körforma a globalitást, a világméretű vállalkozást is sugallja, magának a földgömbnek a formáján keresztül. Itt a nyilvánvaló földgömb-ábrázolásokkal nem foglalkozom, de érdemes megfigyelni, hány fuvarozási cég és utazási iroda használ kör vagy ellipszisformát az emblémájában.

9. ábra. A Minolta cég logója

Alkalmazzuk, a Post-it-et, amely nemcsak a tervezés, hanem a későbbi prezentáció szempontjából is fontos. Papír és filctoll segítségével, amelyek minden egyszerűségükkel együtt is csodálatos eszközök, könnyedén jegyezzük le saját ötleteinket, akár mások remek ideáit. A post-it lapocskákkal, a kis sárga öntapadós cetlikkel dekorálhatjuk ki a falat. Mindenki kiragasztgathatja az ötleteit, majd társaival megvitathatja, továbbgondolhatja a felmerült elképzeléseit. A megbeszélés néha kaotikusnak tűnhet, de ez hasznos káosz: a falat borító post-it cetliket összeszedhetjük és magunkkal vihetjük számítógépes feldolgozáshoz. A prezentáció tervezésének későbbi szakaszaiban is gyakran, olykor még hetekig meríthetünk a falra ragasztott cetlis ötleteinkből. Már a falon összeáll a teljes kép, s azt is könnyebben el tudjuk dönteni, hogy melyik dia fölösleges és melyik tényleg nélkülözhetetlen az üzenet lényege szempontjából.

MUNKANYAG

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

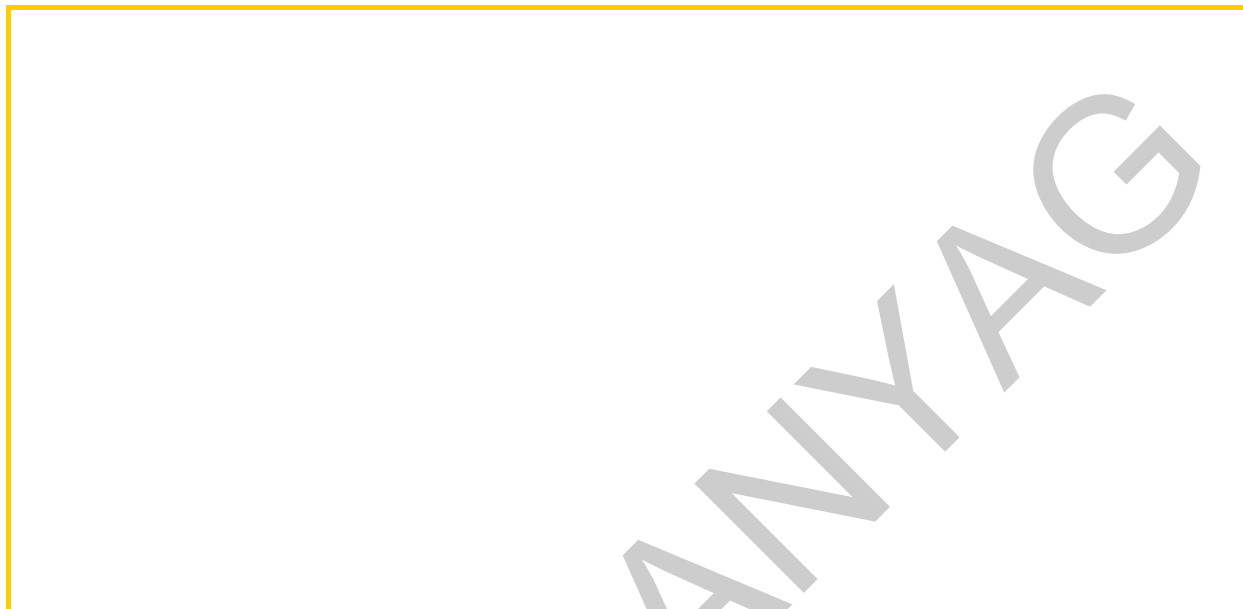
Készíts rajzos formatanulmányt, amely során a kockát, mint alapmotívumot szerkeszted át egy természeti formává

2. feladat

Végezz különféle anyagkísérleteket, talált anyagokból, magvakból ezekből hozz létre kompozíciókat!

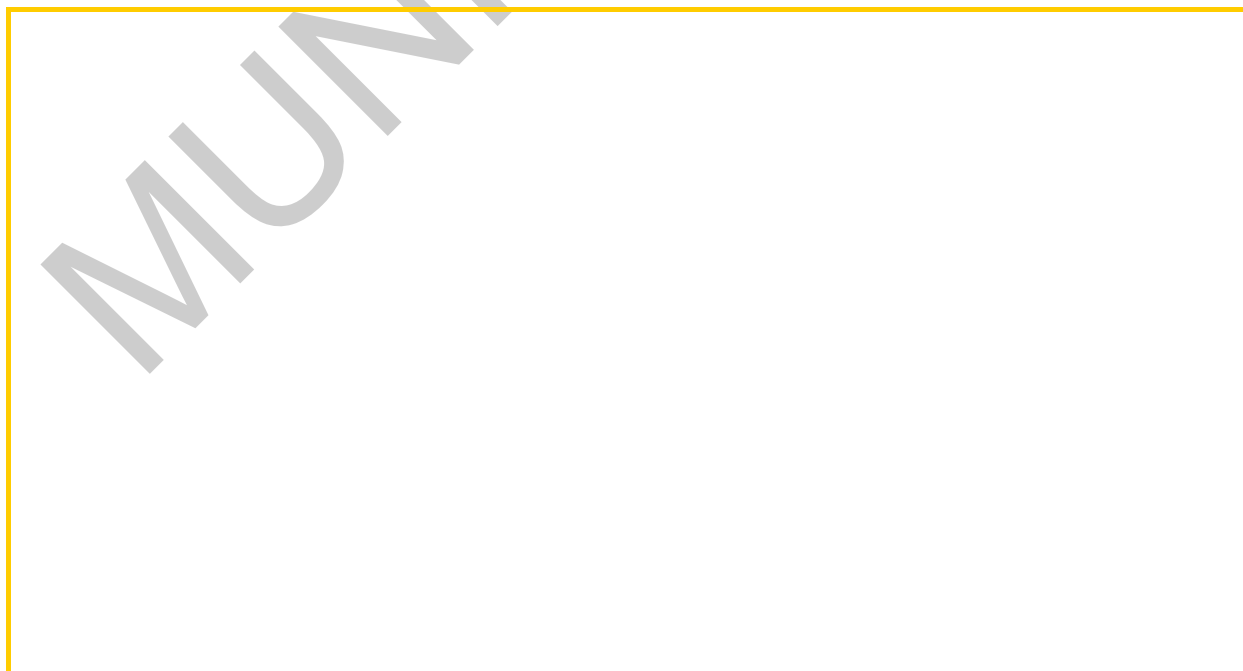
3. feladat

Készíts egyetlen síklapból kihajtott térbeli formát! A kivitelezéshez használj különböző anyagokat, próbáld ki az anyag nyújtotta lehetőségeket! Munkádat fotóval dokumentáld!

4. feladat

Metsz ki belső elemeket egy négyzetes alapformából! A kivitelezéshez használj papírt! Munkádat fotóval dokumentáld!

5. feladat

A gúla, mint alapforma felhasználásával, alkoss egy új összetett formát! A kivitelezéshez használj papírt! Munkádat fotóval dokumentáld!

6. feladat

Metsz ki külső elemeket egy négyzetes alapformából! A kivitelezéshez használj papírt! Munkádat fotóval dokumentáld!

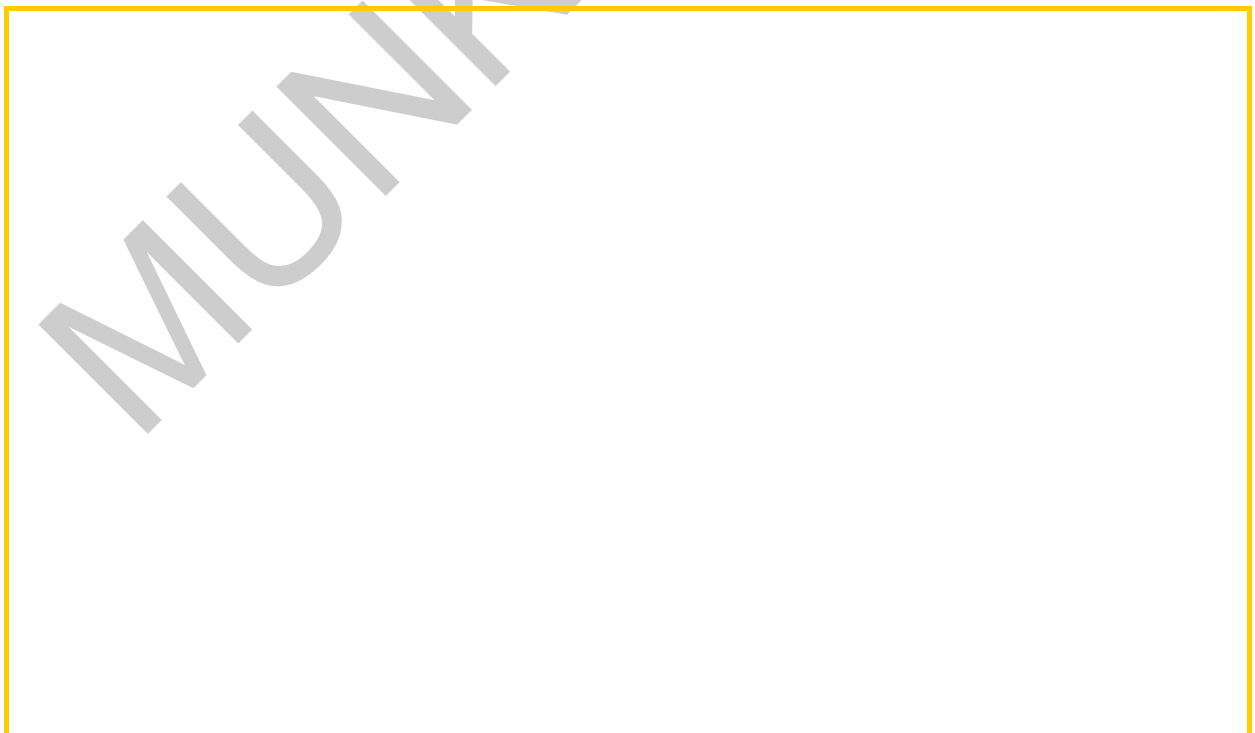
7. feladat

Elemezz egy természeti formát és redukáld rajzban, készíts rá variációkat!

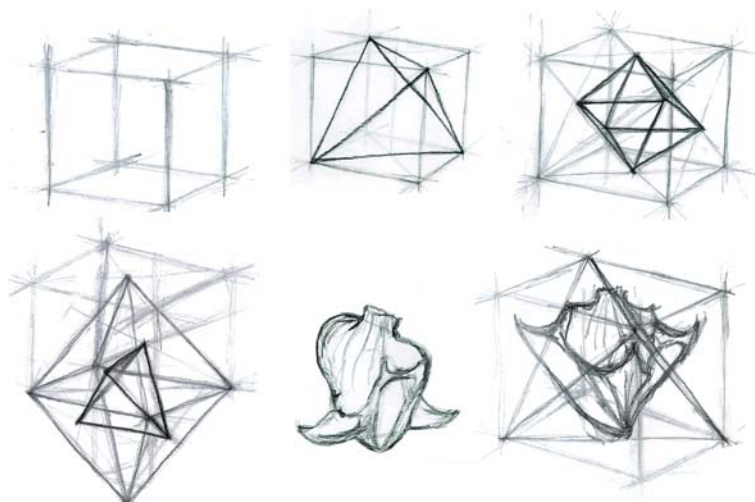
8. feladat

Készíts három kockás képregényt, a történet frappáns és egyértelmű legyen!

MEGOLDÁSOK

1. feladat

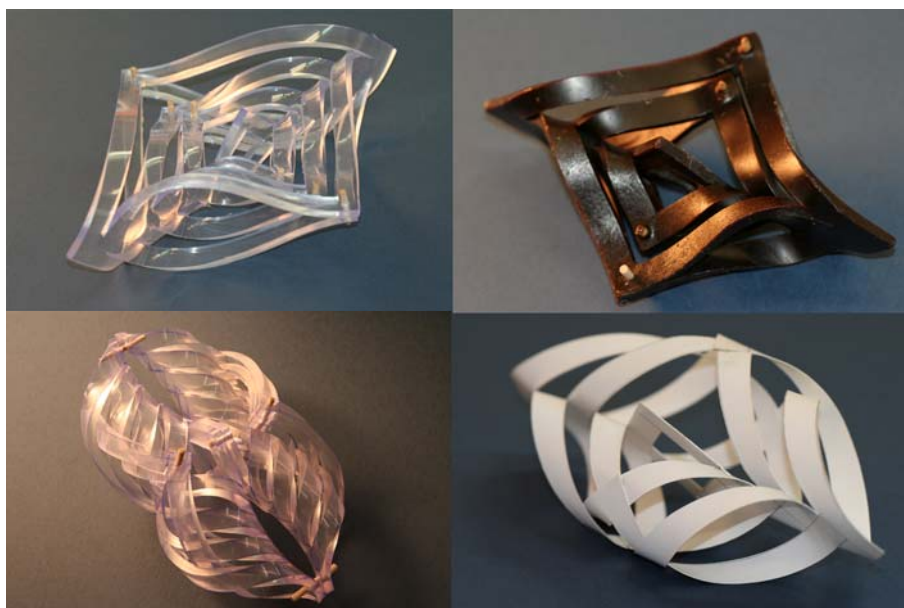
10. ábra. A miskolci Gábor Áron "Művészeti Iskola" Szakközépiskola archívumából

2. feladat

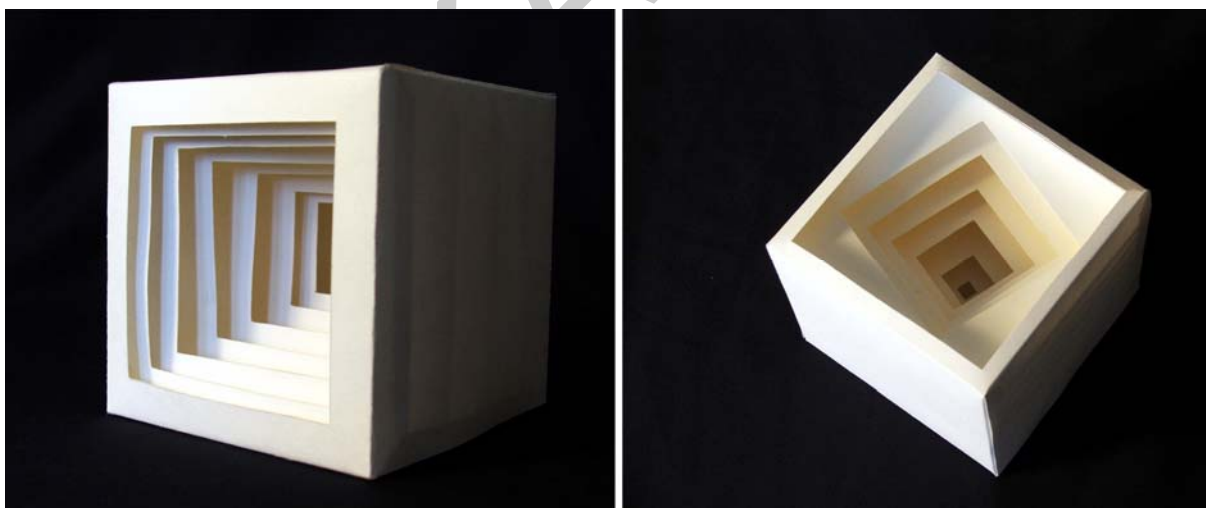
11. ábra. Anyag kísérlet, talált anyagokból a miskolci Gábor Áron "Művészeti Iskola"
Szakközépiskola archívumából

3. feladat

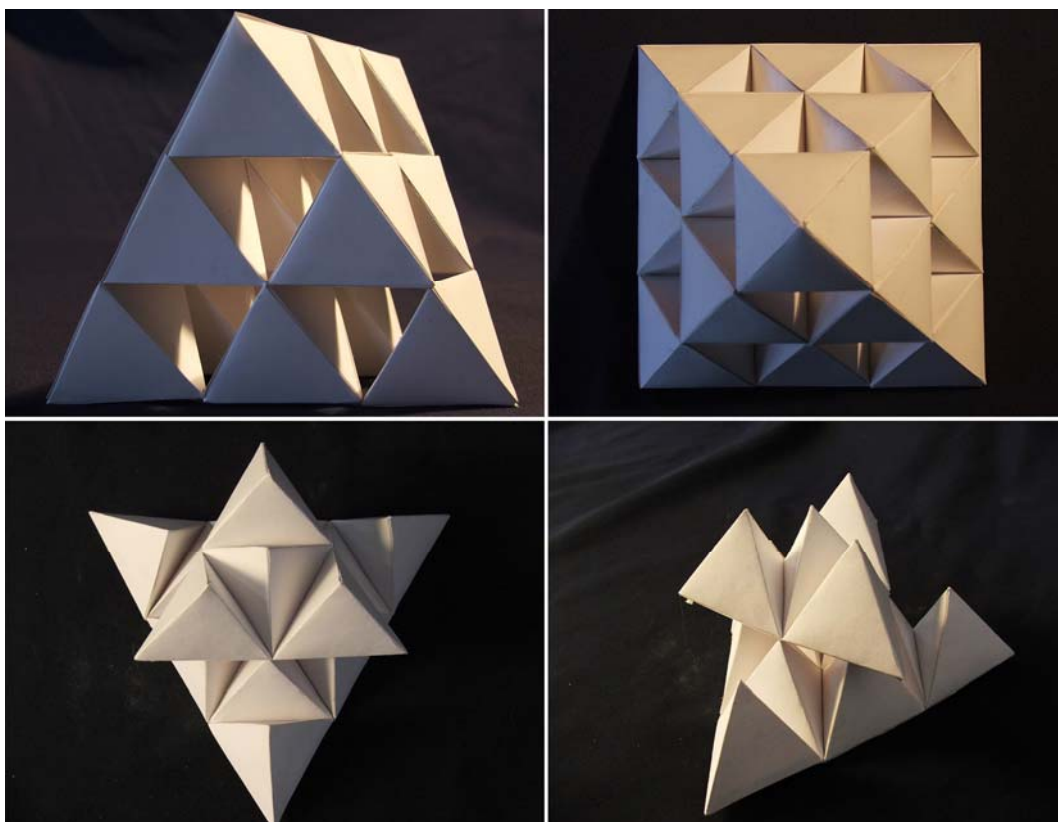
12. ábra. Szecskó Emese a miskolci Gábor Áron "Művészeti Iskola" Szakközépiskola tanulója

4. feladat

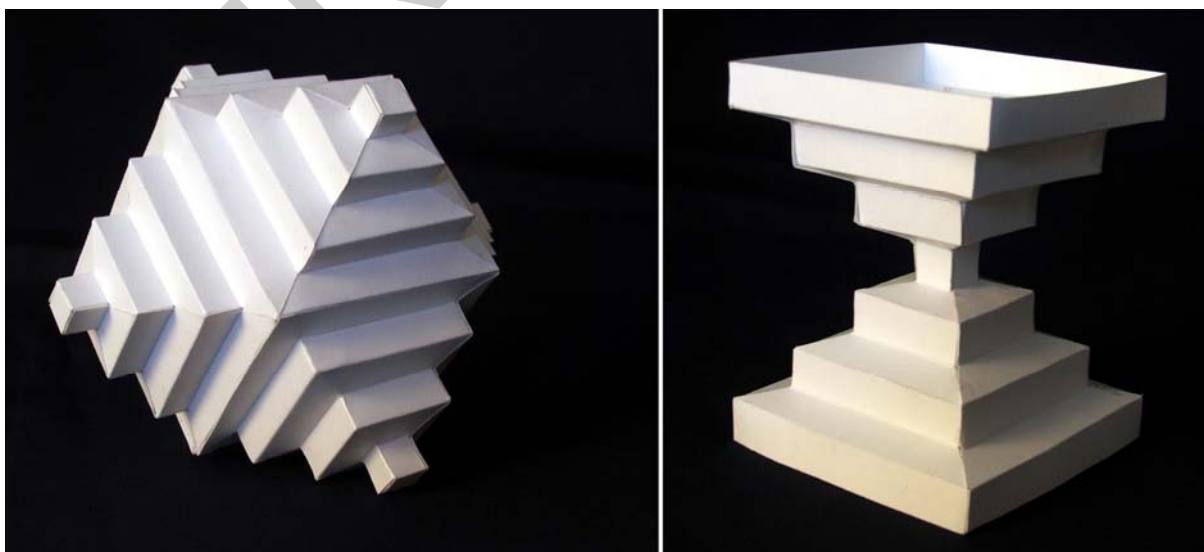
13. ábra. A miskolci Gábor Áron "Művészeti Iskola" Szakközépiskola archívumából

5. feladat

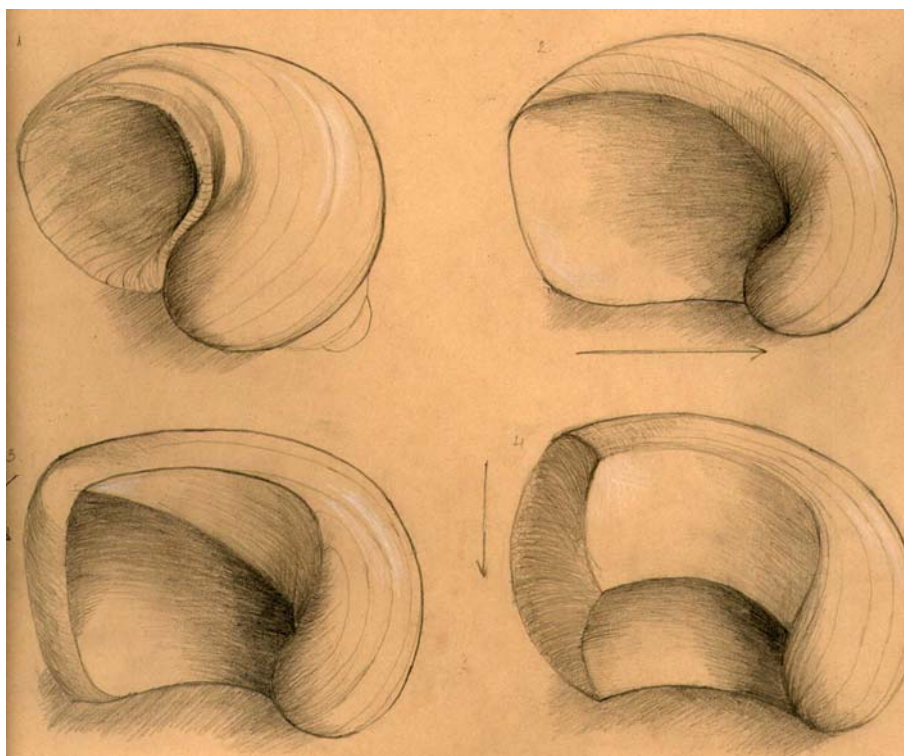
14. ábra. A miskolci Gábor Áron "Művészeti Iskola" Szakközépiskola archívumából

6. feladat

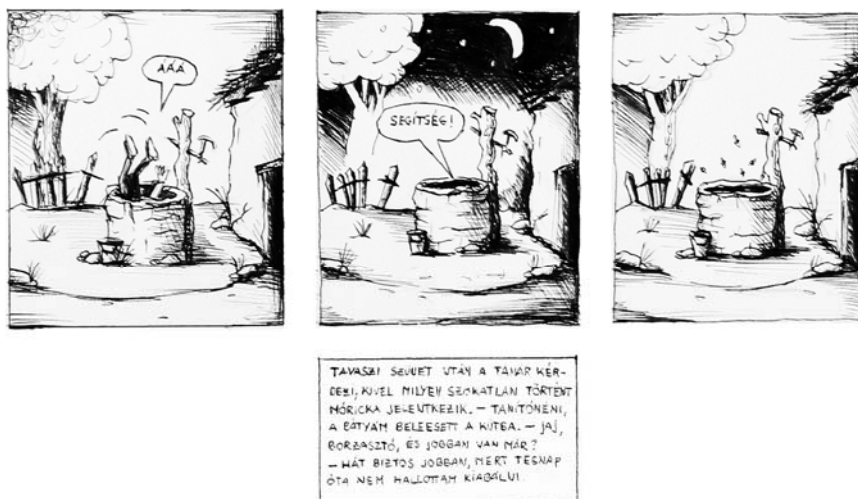
15. ábra. A miskolci Gábor Áron "Művészeti Iskola" Szakközépiskola archívumából

7. feladat

16. ábra. A miskolci Gábor Áron "Művészeti Iskola" Szakközépiskola archívumából

8. feladat

17. ábra. Kékedi Levente miskolci Gábor Áron "Művészeti Iskola" Szakközépiskola

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Design – forma művészete. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1979.

Kapitány Ágnes– Kapitány Gábor: Stílus és személyiség. Valóság, 1975/2

Kapitány Ágnes– Kapitány Gábor: Vonzalmaink és választásaink molyszerkezete. Kossuth, Budapest, 1989.

AJÁNLOTT IRODALOM

Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1986. **Bibler, V. Sz.:** Az alkotó gondolkodás. Gondolat, Budapest, 1982.

Chaterina, Patrica: Művészek alkotó gondolkodása. Gondolat, Budapest, 1973.

Cratzer György: Elmesport egy esztendőre. Gondolat, Budapest, 1959.

Hauser Arnold: A művészettörténet filozófiája. Gondolat, Budapest, 1978.

Hebb, Donald O.: A pszichológia alapkérdései. Gondolat, Budapest, 1978.

Lukácsy Anrdrás: Elmés játékok, játékos elmék. Móra, Budapest, 1985.

Mérei Ferenc–Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Gondolat, Budapest, 1993.

Oláh Attila: Kreativitás és, személyiségváltozók. Pszichológia, 1982/4

A(z) 0982–06 modul 010–es szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
54 211 01 0000 00 00	Alkalmazott fotográfus
54 211 02 0000 00 00	Bőrműves
54 211 03 0000 00 00	Bútorműves
54 211 04 0000 00 00	Dekoratór
54 211 05 0000 00 00	Díszlet- és jelmeztervező asszisztens
54 211 06 0000 00 00	Díszműkovács
54 211 07 0000 00 00	Divat- és stílustervező
54 211 08 0010 54 01	Általános festő
54 211 08 0010 54 02	Díszítő festő
54 211 09 0010 54 01	Alkalmazott grafikus
54 211 09 0010 54 02	Képgrafikus
54 211 10 0000 00 00	Keramikus
54 211 11 0000 00 00	Könyvműves
54 213 03 0000 00 00	Mozgóképi animációkészítő
54 213 03 0100 31 01	Animációs film-rajzoló
54 211 13 0010 54 01	Aranyműves
54 211 13 0010 54 02	Cizellőr
54 211 13 0010 54 03	Drágakőfoglaló
54 211 13 0010 54 04	Ezüstműves
54 211 13 0010 54 05	Fémműves
54 211 13 0010 54 06	Lánckészítő
54 211 14 0000 00 00	Porcelánfestő és -tervező asszisztens
54 211 15 0010 54 01	Bronzműves és szoboröntő
54 211 15 0010 54 02	Díszítő szobrász
54 211 15 0010 54 03	Kőszobrász
54 211 16 0010 54 01	Kézinyomó
54 211 16 0010 54 02	Kéziszövő
54 211 16 0010 54 03	Kézműves
54 211 16 0010 54 04	Textilrajzoló és modelltervező asszisztens
54 211 17 0000 00 00	Üvegműves
54 211 18 0000 00 00	Zománcműves
52 214 01 0000 00 00	Lakberendező

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

10 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató